

| ZAPROSZENIE:
MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM BADAWCZE
„Hommage à Jan Buck” – lubuskie i dolnośląskie konteksty: geografia, historia i sztuka
| 2.02.2024 r., Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, al. Niepodległości 15, 65-048 Zielona Góra

Organizatorzy i Partnerzy:

Instytut Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego
Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze
Muzeum Serbołużyckie, Budziszyn
Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze

Kierownictwo naukowe projektu badawczo-wystawienniczego „Hommage à Jan Buck” oraz sympozjum i moderacja:
dr Lidia Gluchowska, Instytut Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego

Szanowni Państwo

serdecznie zapraszamy na międzynarodowe sympozjum badawcze organizowane w ramach projektu naukowo-wystawienniczego „Hommage à Jan Buck” (2022–2025) zainicjowanego przez Instytut Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego pod kierownictwem naukowym dr Lidii Gluchowskiej. Odbędzie się ono z okazji 100. rocznicy urodzin Jana Buka/Bucka (1922–2019), który uchodzi za najwybitniejszego artystę serbołużyckiego, gdyż wyprowadził sztukę swej nacji z wąskiej sfery ekskluzywnego folklorystyki, w której tkwiła z oporu przeciw asymilacji z dominującą kulturą niemiecką, otwierając jej drogę ku europejskiemu modernizmowi. Dokonania Jana Buka/Bucka są symbolem tożsamości Serbołużyczan, dziś zamieszkujących część terenów Brandenburgii i Saksonii, a dawniej także obszary przynależące do obecnych polskich województw lubuskiego i dolnośląskiego.

Sympozjum z udziałem historyków i historyków sztuki z Łużyc i z Polski, a także pasjonatów problematyki serbołużyckiej i świadków z epoki, w tym artystów, którzy przyjaźnili się z Janem Bukiem/Buckiem, ma bardzo istotne znaczenie dla przypomnienia przeszłości i zaakcentowania dynamiki współczesnych polsko-serbołużyckich kontaktów kulturalnych w transgranicznym regionie po obu stronach Odry i Nysy Łużyckiej. Wielogłosowa i interdyscyplinarna debata uświadomić ma zebranym wiele słabo znanych faktów dotyczących dziejów, geografii politycznej oraz kultury rdzennych zachodniosłowiańskich mieszkańców tych terenów, a także dać wgląd w sztukę serbołużycką i najnowszą twórczość plastyczną pracowników Instytutu Sztuk Wizualnych w Zielonej Górze powstającą w ramach projektu „Hommage à Jan Buck”.

Program adresowany jest nie tylko do specjalistów omawianych dziedzin nauki oraz miłośników sztuki i artystów, lecz również do studentów, doktorantów i działaczy regionalnych. Gorąco zapraszamy również nauczycieli przedmiotów historia, wiedza o społeczeństwie, język polski oraz historia i teraźniejszość, a także geografia i plastyka do przybycia wraz ze szczególnie zainteresowanymi uczniami, gdyż tematyka sympozjum ma wielorakie odniesienia do treści podstawy programowej w szkole średniej.

Szczególną atrakcją będą pokaz oryginalnego stroju serbołużyckiego z terenów Wschodnich Dolnych Łużyc/z okolic Lubska oraz występ zespołu wokalnego MANADA, który wykona dolno- i górnołużyckie piosenki ludowe, pozwalając wsłuchać się w brzmienie pokrewnych polszczyźnie języków zachodniosłowiańskich sąsiadów. Odbędzie się on w ramach podwójnego wernisazu wystaw „Wszystko jest pejzażem. Serbołużycki malarz Jan Buck” oraz „Hommage à Jan Buck (IV): WSZĘDZIE – NIGDZIE – DOM”, który zwieńczy całe wydarzenie.

Patronaty nad projektem „Hommage à Jan Buck” objęli:

Premier Wolnego Kraju Saksonia – Michael Kretschmer
Premier Kraju Związkowego Brandenburgia – dr Dietmar Woidke
Konsul Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu – Martin Kremer
Marszałek Województwa Dolnośląskiego – Cezary Przybylski
Marszałek Województwa Lubuskiego – Marcin Jabłoński
Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego – prof. dr habil. Wojciech Strzyżewski
Rektor Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu – prof. Wojciech Pukocz

Zgłoszenia prosimy wysyłać najpóźniej do 25.01.2024 r. na adres l.gluchowska@isw.uz.zgora.pl

Cieszymy się bardzo na Państwa przybycie!

Dyrektorka Instytutu Sztuk
Wizualnych Uniwersytetu
Zielonogórskiego

Prof. Paulina Komorowska-Birger

Dyrektor Muzeum
Ziemi Lubuskiej

Leszek Kania

Marszałek Województwa
Lubuskiego

Marcin Jabłoński

Dyrektorka Muzeum
Serbołużyckiego w Budziszynie

Christina Boguszowa/Bogusz

I MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM BADAWCZE

„Hommage à Jan Buck” – lubuskie i dolnośląskie konteksty: geografia, historia i sztuka

| 2.02.2024 r., Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, al. Niepodległości 15, 65-048 Zielona Góra

Organizatorzy i Partnerzy:

Instytut Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego
Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Muzeum Serbołużyckie, Budziszyn

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze

Kierownictwo naukowe projektu badawczo-wystawienniczego „Hommage à Jan Buck” oraz sympozjum i moderatorka:

dr Lidia Gluchowska, Instytut Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego

2.02.2024 r., godz. 13.30 –16.30, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, sala witrażowa

13.30–14.00 Powitanie

- Dyrektor Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze – Leszek Kania
- Konsul Generalny Niemiec we Wrocławiu – Martin Kremer
- Dyrektorka Biura Saksonii we Wrocławiu – Anna Leniart
- Członek Zarządu Województwa Lubuskiego – Tadeusz Jędrzejczak
- Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego – dr. hab. Wojciech Strzyżewski, prof. UZ
- Pełnomocniczka ds. Serbołużyczan Miasta Chociebuż – Anna Kosacojc-Koselowa/Kossatz-Kosel
- Dyrektorka Muzeum Serbołużyckiego w Budziszynie – Christina Boguszowa/Bogusz
- Dyrektorka Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze – Marzena Pulik-Sowińska

14.00–16.30 Obrady plenarne

1. dr Lidia Gluchowska, Instytut Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego
Hommage à Jan Buck – ku decentralizacji kanonu historii sztuki
2. dr Pěťš Šurman/Peter Schurmann, Instytut Serbołużycki, Chociebuż
Relacje serbołużycko-polskie wobec zmieniających się podziałów granicznych
3. prof. Tomasz Jaworski, Instytut Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego, prezes Towarzystwa Studiów Łużyckich
O polskiej sorabistyce oraz dziejach i dorobku Towarzystwa Studiów Łużyckich w Zielonej Górze (1992–2017)
4. dr Tomasz Fetzki, Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Zielonogórskiego
Ślady kultury serbołużyckiej w Lubuskiem i Dolnośląskiem – impresje pasjonata

Przerwa na kawę

5. dr Agnieszka Łachowska, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Głogowie
Pragmatyzm mikrostruktur społecznych Serbołużyczan – troska o tożsamość, kulturę materialną i stroje ludowe.
Analiza w oparciu o tradycyjne wzornictwo we wschodniej części Dolnych Łużyc
6. dr Karolina Zychowicz, Instytut Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego/
Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego
Jan Buk/Buck a ruch plenerowy w Polsce

Debata: Świadkowie z epoki o relacjach polsko-serbołużyckich i Janie Buku/Bucku

7. Piotr Gaglik, Towarzystwo Polsko-Serbołużyckie, Oddział Dolnośląski we Wrocławiu
Moje półwiecze z Łużyczanami
8. Pěťr Buk/Peter Buck, syn artysty
Mój ojciec Jan Buk/Buck i jego kontakty z polską sceną artystyczną
9. Lubuscy artyści wizualni o Plenerach Energetycznych, wystawach na Łużycach i przyjaźni z Janem Bukiem/Buckiem
– Adam Bagiński
– Henryk Krakowiak
– Grażyna Michalak-Bazylewicz

17.00–19.00 Podwójny wernisaż wystaw

„Wszystko jest pejzażem. Serbołużycki malarz Jan Buck” oraz „Hommage à Jan Buck (IV): WSZĘDZIE – NIGDZIE – DOM”

17.00–17.15 Oprawa muzyczna – występ zespołu MAMADA, pieśni górno- i dolnołużyckie (cz. I)

17.15–17.45 Wprowadzenie:

- Leszek Kania – dyrektor Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze
- dr Lidia Gluchowska – kierowniczka projektu „Hommage à Jan Buck”, Instytut Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego
- Christina Boguszowa/Bogusz – kierowniczka cyklu wystaw „Wszystko jest pejzażem. Serbołużycki malarz Jan Buck”, dyrektorka Muzeum Serbołużyckiego w Budziszynie
- dr hab. Radosław Czarkowski, prof. UZ – kurator wystawy „Hommage à Jan Buck (IV): WSZĘDZIE – NIGDZIE – DOM”, Instytut Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego

17.45–18.00 Oprawa muzyczna – występ zespołu MAMADA, pieśni górno- i dolnołużyckie (cz. II)

HOMMAGE À JAN BUCK, 2022–2025

Projekt badawczo-wystawienniczy Instytutu Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego

Twórczość bodaj najważniejszego serbołużyckiego artysty XX wieku, Jana Buka/Bucka (1922–2019), który radykalnie przełamał ekskluzywny folklorystyczny paradygmat lokalnej sztuki i utorował jej drogę ku europejskiemu modernizmowi, jest wciąż zbyt mało znana na wschód od polsko-niemieckiej granicy. Stało się to, jeszcze podczas przygotowywań publikacji *Wszystko jest pejzażem. Serbołużycki malarz Jan Buck* i serii wystaw o tym samym tytule z okazji 100. rocznicy urodzin artysty, punktem wyjścia dla projektu *Hommage à Jan Buck (2022–2025)*. Został on zainicjowany w Instytucie Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego i składa się z serii sympozjów badawczych i forów naukowych oraz wystaw sztuki współczesnej, które odbywają się równoległe z retrospektywą Jana Bucka w Niemczech – na Łużycach oraz w Polsce – we Wrocławiu i Zielonej Górze. Ze sceną artystyczną w tych dwóch miast utrzymywał on bowiem szczególnie bliski kontakt.

Projekt *Hommage à Jan Buck* wnosi istotny wkład w międzynarodowe badania mające na celu rewizję tradycyjnej hierarchicznej geografii kulturowej i decentralizację kanonu historii sztuki. Odnosi się również – zwłaszcza w swojej części artystycznej – do kultur pamięci związanych z procesami migracji i przesiedleń, a także do pytań o status mniejszości narodowych w kontekście lokalnym i globalnym. W zakresie horyzontalnej historii sztuki projekt zorientowany jest na wnikliwsze przebadanie i wzmocnienie wymiany kulturowej między „peryferiami” po obu stronach granicy polsko-niemieckiej oraz zrozumienie fenomenu transgranicznego regionu Łużyce.

Dotychczas w ramach projektu zorganizowano cztery konferencje naukowe w Budziszynie, Chociebużu i Wrocławiu, skupiające się z jednej strony na życiu i twórczości Jana Buka/Bucka jako symbolu serbołużyckiej tożsamości, a z drugiej na dynamice polsko-niemieckich i serbołużycko-polskich interakcji kulturowych.

Ponadto do tej pory zrealizowano pięć wystaw towarzyszących z pracami polskich, serbołużyckich i niemieckich artystów – *Hommage à Jan Buck (I): Żyliśmy jutro* w muzeum – Energijowa fabrika Hórnikcecy/Energiefabrik Knappenrode oraz *Hommage à Jan Buck (II): Widzieliśmy miejsce i Po węglu... Twarze i krajobrazy Łużyc* w Starej Fabryce Płótna Żaglowego w Chociebużu, a także *Hommage à Jan Buck (III): Oswojeni* w Arsenale Miejskim oraz *Hommage à Jan Buck (III): Tomasz Mielech. Śladami pamięci* w Biurze Wolnego Państwa Saksonii we Wrocławiu.

Różnorodność reprezentowanych na nich technik nawiązuje do interdyscyplinarnego charakteru twórczości Jana Buka/Bucka. Pod względem treści odzwierciedlają jego doświadczenia – miejsca, do których podróżował, jego twórczą wymianę z Polską, jego uznanie dla lokalnej tożsamości i środowiska oraz jego doświadczenie ucisku i prześladowań przez systemy totalitarne. Niektóre z prezentowanych prac odnoszą się bezpośrednio do wypowiedzi Jana Buka/Bucka na temat sztuki i tematów, które eksplorował w swoim malarstwie, takich jak fascynacja odkrywaniem kosmosu i światłem miejsc, które odkrywał podczas swoich licznych podróży artystycznych. Ważnym punktem odniesienia jest również krajobraz i materialne dziedzictwo kulturowe transgranicznego regionu Łużyce, którego część należy dziś do polskich województw lubuskiego i dolnośląskiego.

Monumentalny projekt *Hommage à Jan Buck* – pionierski w dziedzinie polsko-serbołużycko-niemieckiej historii sztuki współczesnej – zostanie zakończony w styczniu 2025 roku w Złym Komorowie/Senftenbergu i podsumowany serią publikacji i filmów.

Dr Lidia Głuchowska
Kierowniczka naukowa projektu *Hommage à Jan Buck*
Instytut Sztuk Wizualnych, Uniwersytet Zielonogórski